

CLAIM 8.

EFFECTEN OP HET MILIEU EN KLIMAAT ZIJN VERWAARLOOSBAAR

Feit of fabel?

"Het verdrag zal verwaarloosbare effecten hebben op CO₂-emissies en op het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen."¹

- Centre for Economic Policy Research

Het CEPR en de Europese Commissie maken zich niet druk om de gevolgen van TTIP voor ons milieu en klimaat. Toch zal dit verdrag het gebruik van vuile energie stimuleren en wordt het moeilijker om praktijken die ons klimaat bedreigen aan banden te leggen.

Het doel van TTIP is om productie, handel en consumptie te stimuleren. Als gevolg hiervan nemen ook het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, CO₂-uitstoot en vervuiling toe.² De Europese Commissie stelt in haar eigen studie dan ook vast dat de verwachte extra handel onvermijdelijk een negatief effect zal hebben op het milieu en een gevaar is voor de biodiversiteit.³ Volgens het CEPR en de Commissie zijn deze negatieve

effecten bescheiden, omdat ze zouden worden gecompenseerd door een meer efficiënte productie.⁴

Het CEPR en de Commissie geven geen verdere onderbouwing van deze claim. In haar bijna 120 pagina's tellende rapport wijdt het CEPR nog geen twee pagina's⁵ aan de te verwachte gevolgen van TTIP voor de wereldwijde uitstoot van CO₂ en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Het klimaat staat duidelijk niet hoog op de agenda. Maar het staat vast dat TTIP klimaatverandering zal verergeren: meer handel gaat gepaard met meer productie en transport, en dus meer uitstoot.⁶ Dit gaat in tegen de EU-klimaatdoelstellingen om de uitstoot van broeikasgassen te verlagen.

ISDS

Het beschermen van het milieu en het tegengaan van klimaatverandering wordt bovendien moeilijker als er een ISDS-clausule wordt opgenomen in TTIP (zie claim 5). Door een dergelijke clausule zullen overheden – in zowel de EU als de VS – beperkt worden in het opstellen van regelgeving die bedoeld is om het milieu, klimaat en burgers te beschermen.⁷ Wanneer bedrijven van mening zijn dat bepaalde regelgeving hun winstmogelijkheden beperkt kunnen overheden geconfronteerd worden met immense schadeclaims. Met als gevolg dat overheden terughoudend worden in het invoeren van dergelijke regels om schadeclaims te voorkomen (regulatory chill).

Zo diende het Zweedse Vattenfall een claim van € 3,7 miljard in bij de Duitse overheid vanwege het uitfaseren van kernenergie na de Fukushima kernramp.⁸ Het Amerikaanse Lone Pine eist op basis van het vrijhandelsverdrag NAFTA US\$ 250 miljoen schadevergoeding van de Canadese overheid vanwege een op milieugronden ingesteld moratorium op schaliegas.⁹

En ISDS in TTIP zou het voor het Amerikaanse Exxon Mobil mogelijk maken een schadeclaim te eisen van de Nederlandse overheid wanneer deze de gaskraan in

Groningen een stukje dicht draait om de aardbevingen daar te beperken.¹⁰ Exxon is voor 50 procent eigenaar van de NAM, het bedrijf dat aardgas wint uit het Groningen-gasveld.¹¹

Energie

Het TTIP-verdrag is een nieuwe stimulans voor de trans-Atlantische handel in fossiele brandstoffen. Omdat Europa voor haar energiezekerheid interesse heeft in het importeren van energie uit de VS, zet de EU in op het opnemen van een energiehoofdstuk in TTIP.¹² De VS hanteert beperkingen voor de export van olie en gas, maar deze worden opgeheven voor landen waarmee de VS een vrijhandelsakkoord heeft. TTIP zou ervoor moeten zorgen dat fossiele brandstoffen vrij naar Europa kunnen worden geëxporteerd.

Door de export van gas en olie naar Europa zullen Amerikaanse energiebedrijven gestimuleerd worden om de ontginning van onconventionele brandstoffen, zoals schaliegas en teerzandolie (zie box), uit te breiden. Terwijl klimaatwetenschappers waarschuwen dat deze onconventionele brandstoffen juist onder de grond moeten blijven om catastrofale klimaatverandering te voorkomen.¹³ Volgens critici promoot TTIP (en het CETA-verdrag met Canada) dan ook een niet-duurzaam energiemodel, dat zwaar

afhankelijk is van fossiele brandstoffen, mijnbouw en transport: “Dit verdrag verwoest elke ambitie om klimaatverandering te beperken”.¹⁴

EUROPEES KLIMAATBELEID AFGEZWAKT OM TRANS- ATLANTISCHE HANDEL TE BEVORDEREN

In 2009 werd de zogenoemde Fuel Quality Directive (FQD) opgesteld, met daarin de doelstelling dat de Europese transportsector in 2020 6 procent minder CO₂ moet uitstoten. Om dit te bereiken stelde de Europese Commissie in 2011 voor om het gebruik van teerzandolie minder aantrekkelijk te maken. Uit studies van de Commissie bleek namelijk dat deze vervuilende brandstof (voornamelijk vanwege het productieproces) 23 procent meer CO₂ uitstoot dan gewone olie. Canada, de VS en oliemultinationals als BP en Shell zagen de maatregelen als een bedreiging. Zij willen de export van teerzandolie naar Europa juist opvoeren. De onderhandelingen over TTIP en CETA bleken een goede gelegenheid om de maatregelen van tafel te krijgen. De Amerikaanse hoofdonderhandelaar voor TTIP Michael Froman zette de Europese Unie onder druk om de opvattingen van belanghebbenden, waaronder Amerikaanse raffinaderij-

en, in overweging te nemen. En ook tijdens de CETA-onderhandelingen met Canada was de FQD een veelbesproken onderwerp, blijkt uit vertrouwelijke documenten van de Commissie.

Het resultaat: de Europese Commissie is gezwicht voor de druk en heeft het onderscheid tussen gewone olie en teerzandolie geschrapt uit de FQD.

1 CEPR (2013). Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment, p. VII. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

2 European Commission (2013). Impact Assessment Report on the Future of EU-US Trade Relations, p. 49. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150759.pdf

3 Idem.

4 Volgens het CEPR zal het opheffen van niet-tarifaire belemmeringen leiden tot een hogere efficiëntie. Zie: CEPR (2013). Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment, p. 3. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

5 Zie: CEPR (2013). Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment, p. 79–80. Het woord 'klimaat' komt niet voor in dit rapport. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

6 Voor het verband tussen economische activiteit (per euro BNP) en CO₂-uitstoot zie: 'CO₂ emissions from fuel combustion', p.78. <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/CO2EmissionsFromFuelCombustionHighlights2014.pdf>

7 Zie ook: European Parliament (2013). Legal Implications of TTIP for the Acquis Communautaire in ENVI Relevant Sectors, p. 6. 'If TTIP contains broadly worded investment protection clauses, [ISDS] could hamper the EU and Member States in efforts to establish regulations

seeking to protect their citizens or the environment.' http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/507492/IPOL-ENVI_ET%282013%29507492_EN.pdf

8 Nathalie Bernasconi-Osterwalder & Rhea Tamara Hoffmann (2012). The German Nuclear Phase-Out Put to Test in International Investment Arbitration? Background to the new dispute Vattenfall v. Germany (II). <http://www.iisd.org/publications/pub.aspx?id=1613>

9 The Seattle to Brussels Network, Corporate Europe Observatory and the Transnational Institute, 2013. A Transatlantic Corporate Bill of Rights. <http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/transatlantic-corporate-bill-of-rights-oct13.pdf>

10 NAM Platform, Aardgas uit het Groningen-gasveld. <http://www.namplatform.nl/gaswinning/het-groningen-gasveld.html>

11 NAM Platform, NAM in Feiten en Cijfers. <http://www.nam.nl/nl/about-nam/facts-and-figures.html>

12 Reuters, EU pushes for urgent energy deal in U.S. trade pact', 9 September 2014. <http://www.reuters.com/article/2014/09/09/us-usa-eu-trade-idUSKBN0H428Y20140909>

13 Hansen, J. Assessing "Dangerous Climate Change": Required Reduction of Carbon Emissions to Protect Young People, Future Generations and Nature, 3 December 2013. <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0081648>

14 ATTAC (2014). Climate or TTIP make your choice! https://france.attac.org/IMG/pdf/note_tafta_lima_-en.pdf

Dit is hoofdstuk 8 uit de publicatie 'Feiten & Fabels: 10 claims over TTIP' van PAJ, SOMO en TNI. De volledige publicatie is online te vinden op www.authentiekejournalistiek.org, www.somo.nl of www.tni.org en www.stopttip.nl/feitenfabels

Colofon

Titel Feiten en Fabels: 10 claims over TTIP

Uitgegeven door Platform Authentieke Journalistiek (PAJ), Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO), Transnational Institute (TNI)

Auteurs Bas van Beek, Sophia Beunder, Roeline Knottnerus, Jilles Mast, Roos van Os en Hilde van der Pas

Eindredactie Noor Backers

Vormgeving Karen Paalman, www.getlos.nl

Illustraties Milo Rottinghuis, www.milo.nu

ISBN 978-94-6207-065-3

September 2015

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van de Europese Commissie (d.m.v. het project: "Making EU investment work for sustainable development"), het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Sigrid Rausing Fonds. De auteurs zijn exclusief verantwoordelijk voor de inhoud van de publicatie en de wijze waarop deze gebruikt wordt.